

Aleg.C.

Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzu funduszu krajowego na rok 1876.

Wysoki Sejmie !

Załączony pod .|. projekt budżetu funduszu krajowego na rok 1876, wypracowany przez komisję budżetową, różni się znacznie od preliminarza Wydziału krajowego. Wydział krajowy w przedłożeniu swoim preliniował na wydatki sumę 2,316.858 zł., a komisya budżetowa zniżyła wydatki do sumy 2,214.480 zł. Różnice zachodzące między projektem Wydziału a komisyjnym wykazane są szczegółowo przy każdej rubryce z osobna. Z uwagi jednak, iż wiele spraw jest jeszcze w toku, które na podwyższenie wydatków wpłynąć mogą, jak n. p. etat szpitala głównego i kulparkowskiego, komisya nie projektuje zniżenia, lecz zatrzymanie dotychczasowych dodatków do podatków, i wnosi, aby wysoki Sejm załączony projekt budżetu przyjąć raczył.

Lwów dnia 18. maja 1875.

Przewodniczący:
H. Wodzicki.

Sprawozdawca:
Dr. Zyplikiewicz.

1875

U. S. A. 1875

Journal of the

Proceedings of the

1875

Faint, illegible text block, possibly a list or index.

1875

1875

Dział I.

Fundusze i zakłady pobierające subwencję z funduszu krajowego.

Preliminarz funduszu krajowego.

D o c h o d y.

(Str. 20. Referent p. Leon Chrzanowski.)

Rub. I. Z odnajmu ubikacyj sejmowych.

Wydział krajowy w projekcie budżetu na 1876 rok, przedłożonym wys. Sejmowi, oblicza dochód z tego tytułu na 1.200 zł.; komisya budżetowa zgodnie z tem obliczeniem opartém na zasadzie trzechletniego przecięcia, wnosi:

Z odnajmu ubikacyj sejmowych	1.200 zł.
--	-----------

Rub. II. Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.

Jakkolwiek Wydział krajowy w przedłożonym wys. Sejmowi projekcie budżetu na r. 1876 nie zamieścił w tej rubryce dochodów żadnej cyfry, jednak komisya budżetowa zważając: że fundusze bieżące do kasy krajowej wpływają często w znaczniejszych kwotach a nie zaraz bywają wydawane, powinny być i są rzeczywiście wskutek poleceń Wydziału krajowego, umieszczane na procent czy to w kasie oszczędności, czy też w bankach; zważając nadto, iż zamknięcia rachunków wykazują, że odsetki od tych chwilowo lokowanych pieniędzy przynoszą istotnie funduszowi krajowemu przecięciowy dochód roczny 5.000 zł. — uważa za stósowne, aby taką kwotę wstawić w budżet dochodów na r. 1876, na co się także Wydział krajowy zgadza. Przeto wnosi:

Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	5.000 zł.
--	-----------

Rub. V. Pozostałość z rachunków z r. 1874.

Ponieważ sesya sejmowa w roku bieżącym odbywa się w kwietniu i maju, a Wydział krajowy jest upoważniony uchwałami sejmowemi asygnować na rachunek budżetu na r. 1874 aż do 31. marca r. b., a wydatkować aż do 30. czerwca r. b. i do dnia tegoż pobierać dochody przypadające na r. 1874; przeto Wydział kraj. nie był w stanie przedłożyć wysokiemu Sejmowi formalnego zamknięcia rachunków z wydatków i dochodów na rok 1874; jedynie zaś to zamknięcie wykazałoby ściśle obliczoną pozostałość z rachunków za rok 1874, którą według zasad budżetowych należałoby wstawić do budżetu dochodów na rok 1876. Również z powodu powyżej przytoczonego, nie mógł Wydział krajowy nawet w przybliżeniu obrachować w marcu, to jest w chwili, w której musiał ułożyć projekt budżetu Sejmowi przedstawiony, jaką sumę wyniosą wszystkie wydatki z funduszu krajowego na rok 1874 poczynione, i dochody za tenże rok pobierane, a przeto nie mógł oznaczyć nawet w przybliżeniu, jaką będzie pozostałość z rachunków z roku 1874, i dla tego przypuszczalną wówczas kwotę najmniejszą 50.000 zł. wstawił w tę V. rubrykę budżetu dochodów na rok 1876.

Lecz gdy komisya budżetowa z końcem kwietnia przystąpiła do rozważenia pytania: jaką sumę należy wstawić w tej V. rubryce dochodów na r. 1876 jako pozostałość z rachunków r. 1874, zapytała się Wydziału krajowego: czy obecnie — gdy już przed miesiącem (bo od 31. marca) zamknięte zostało asygnowanie pieniędzy na wydatki 1874 r. — jest Wydział w możności podać sumę asygnowaną do 31. marca r. b. na wszystkie pozycye wydatków na rok 1874 i jaką sumę uczyniły dochody po dzień ów za rok 1874 pobrane? Albowiem zestawienie tych dwóch sum: t. j. sumy wydatków wyasygnowanych i dochodów pobranych za rok 1874 do d. 31. marca r. b., wykaże komisyi budżetowej minimum pozostałości z rachunków z r. 1874, gdyż przedstawi, jakie może być maximum wydatków i minimum dochodów w owym roku.

Referent Wydziału krajowego z największą gotowością przedłożył komisyi żądane szczegółowe wykazy. Z wykazów tych okazuje się, że na rachunek kwot preliminowanych w budżecie na rok 1874 w sumie 1,925.022 zł. asygnowano czyli wydano upoważnienia do wypłaty na 1,981.048 zł. Na rachunek dochodów preliminowanych w budżecie na rok 1874 w sumie 2,027.237 zł., wpłynęło ogółem do końca marca r. b. 2,222.894 zł.

Tak korzystny rezultat dochodów w r. 1874 jest głównie skutkiem tego, iż krajowe dodatki do podatków, zamiast preliminowanych 1,800.000 zł., przyniosły rzeczywiście 1,945,786 zł., a to z powodu, że w roku zeszłym wpłynęły znaczne zaległości z lat ubiegłych w podatkach a przeto i w dodatkach krajowych.

Jeżeli od sumy dochodów pobranych do 31. marca na rachunek r. 1874 t. j. od 2,222.894 zł. odejmiemy sumę wydatków asygnowanych na rachunek tegoż roku, to jest

	. . . . . 1,981.048 „
pozostała reszta	241,846 zł.

jest minimum pozostałości z rachunków za rok 1874. Jest to minimum pozostałości, powtarzamy, albowiem nietylko po 31. marca r. b. nie można już asygnować pieniędzy na rachunek wydatków na r. z., ale nadto cząstka kwot wyasygnowanych nie będzie wydana, jak to bywa zwykle, do 30. czerwca 1875 r. i mieścić się będzie w pozostałości z roku 1874; przeto wymieniona wyżej suma asygnowanych wydatków na 1874 r., jest maximum wydatków. Prócz tego w ciągu jeszcze trzech miesięcy: kwietnia, maja i czerwca ściągane będą, odpowiednio uchwałom sejmowym, dochody na r. 1874, a chociaż niewielką już kwotę utworzą, jednak w każdym razie wymienioną wyżej sumę dochodów uważać należy za minimum dochodów w r. 1874. Przeto wyżej wykazana przewyżka minimum dochodów nad maximum wydatków, jest istotnie minimum pozostałości z rachunków z r. 1874.

Formalne i stanowcze zamknięcie rachunków za rok 1874, które przedłoży wys. Sejmowi Wydział krajowy na przyszłej sesji sejmowej, wykaże, jaką będzie rzeczywista pozostałość z rachunków roku zeszłego, a w każdym razie większa od obrachowanego teraz w przybliżeniu minimum.

Jednak i tego minimum pozostałości z rachunków z r. 1874, nie może wstawić komisya budżetowa w całości na dochód w budżecie na rok 1876; albowiem poprzednio musi od niej odtrącić te kredyty dodatkowe, uchwalone przez wys. Sejm na r. 1875, które tylko w tej pozostałości z rachunków roku zeszłego szukać winny pokrycia. Takim jest kredyt dodatkowy na r. 1875 uchwalony przez wys. Sejm na posiedzeniu 11. maja r. b. na dokończenie drugiego piętra i dachu na szpitalu głównym we Lwowie, w kwocie 60.806 zł.

Nakoniec komisya budżetowa zważając na wszelkie możliwe podwyższenie jeszcze kredytów dodatkowych na r. 1875, wnosi: aby w budżecie dochodów na rok 1876 zamieścić w Rubr. V. jako minimum pozostałości z rachunków z 1874 roku . . . . . 130.000 zł.

Rub. VII. Rozmaite dochody.

Komisya budżetowa odpowiednio do wniosków Wydziału krajowego, które uważa za uzasadnione, wnosi o zamieszczenie w tej rubryce:

a) od gminy Uwsie przypadająca do spłacenia funduszowi krajowemu w r. 1876 rata z pożyczki udzielonej w 1873 r.	295 zł.
b) od szpitali powszechnych, zwrot kosztów sprawdzania rachunków aptekarskich	100 „
c) od klasztoru Pp. Benedyktynek w Przemyślu przypadająca w 1876 r. do spłacenia rata z pożyczki udzielonej w kwocie 8.000 zł. na mocy uchwały sejmowej z d. 7. grudnia 1872 r.	500 „
d) od p. Karola Wilda dwie półroczne raty z odsetkami, z pożyczki 6.000 zł., udzielonej na mocy uchwały sejmowej z d. 15. stycznia 1874 r.	1.238 „
e) od Zgromadzenia Kanoniczek w Krakowie przypadająca do spłacenia w 1876 r. funduszowi krajowemu rata z pożyczki 5.000 zł., udzielonej uchwałą sejmową z d. 17. październ. 1874 r., jeżeli w ciągu r. 1875 pożyczka ta będzie Zgromadzeniu Kanoniczek wypłaconą	500 „
	<hr/>
Rozmaite dochody razem	2.633 zł.
Suma dochodów z rubryk I, II, V i VII	138.833 „

Rub. IV. Nadwyżki dochodów od zakładów krajowych.

(Str. 20. Referent p. Kamiński i Kaszewko.)

Poz. 4. Szpital św. Łazarza, oddział chorych	6.137 zł.
„ 5. „ „ Duchy, „ syfilistycznych	404 „
„ 6. Fundusz policji krajowej	6.376 „
	<hr/>
Razem	12.917 zł.
Do tego suma dochodów rubryki I, II, V i VII	138.833 „
	<hr/>
Suma ogólna dochodów	151.750 zł.

Wydatki.

Rubr. I. Koszta Reprezentacji kraju.

(Str. 3. Referent p. Br. Baum)

A. Sejm krajowy.

Wydział krajowy preliminował w tej rubryce więcej o 31.300 zł. w porównaniu do budżetu na rok 1875 z powodu uchwalonej przez wysoki Sejm budowy gmachu krajowego, i wstawił na ten cel pod pozycją 9tą 50.000 zł. Kwotę tę w moc zapadłej na dniu 19. kwietnia 1875 uchwały sejmowej sprostowano na 49.866 zł. Nadmienić jednak wypada, że Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce, a mianowicie w pozycji 4ej koszta druków i w pozycji 5ej spisywanie sprawozdań o 4.000 zł. mniej w porównaniu do sumy uchwalonej w tych pozycjach na r. 1875, a to na podstawie wykłóści przeciętnej z lat 1872, 1873 i 1874.

Zważywszy, że doświadczenie tyloletnie nas poucza, iż dłużej nad dwa miesiące sesya sejmowa nie trwa, komisya budżetowa wnosi: wstawienie w pozycji 3eiej na dyety dla posłów, zamiast preliminowanej kwoty 64.000 zł. sumę 42.000 zł. Resztę pozycyj w rubryce pierwszej, przedstawia komisya wys. Izbie do przyjęcia. Rubryka ta wynosi zatem:

A. Sejm krajowy.

1. Czynsz najmu sali i ubikacyj sejmowych	5.150 zł.	
2. Dodatek gminny 5%	250 „	5.400 zł.
3. Koszta podróży pp. posłów		6.500 „
4. Dyety pp. posłów na 2 miesiące		42.000 „
5. Koszta druków		14.000 „
6. Spisywanie sprawozdań		4.000 „
7. Urządzenie sali, opał, oświetlenie i inne drobne wydatki		3.350 „
8. Pisarze dzienni		650 „
9. Uzupełnienie biblioteki sejmowej		300 „
10. Na budowę gmachu krajowego		49.866 „
Razem		126.066 zł.

B. Wydział krajowy.

11. Marszałek sejmowy	4.200 zł.	
12. Sześciu członków Wydziału krajowego po 3000 zł.	18.000 „	
13. Zastępcy	3.000 „	25.200 zł.
Suma rubryki I.		151.266 zł.

Rub. II. Koszta zarządu.

(Str. 4—8.)

W tej rubryce wnosi Wydział krajowy podwyższenie wydatków w porównaniu do r. 1875 o 7.630 zł. — Podwyższenie to pochodzi z pomnożenia wydatków w pozycjach: 21 dyurniści, — 22 zasługi, — 25 remuneracye.

Uwzględniając wzmagające się coraz więcej czynności Wydziału krajowego w ogóle, — zaś w szczególności pomnożenie tych czynności z powodu przeprowadzonej pożyczki z roku 1873, — odbioru funduszu szkolnego, — utworzenie nowych fundacyj stypendyjnych, zwiększonych czynności w dziale szupasnictwa, — spraw gminnych, zaprowadzenia własnej administracji i kuchni w szpitalach Św. Łazarza i Ducha w Krakowie i t. d., — jak również niemożność umieszczenia wszystkich biur Wydziału krajowego w jednym budynku, — komisya budżetowa po obniżeniu pozycji 25tej o 500 zł., przedstawia resztę pozycji wysokiej Izbie bez zmiany do przyjęcia:

poz. 14.	Oddział konceptowy	29.240 zł.
„ 15.	„ rachunkowy	34.070 „
„ 16.	„ kasowy	10.670 „
„ 17.	„ techniczny	10.960 „
„ 18.	„ sanitarny	2.300 „
„ 19.	„ statystyczny	5.000 „
„ 20.	„ manipulacyjny	15.740 „
„ 21.	dyurniści dla wszystkich oddziałów	37.032 „
„ 22.	zasługi	2.780 „
„ 23.	emolumenta	3.738 „
„ 24.	Najem pomieszkania	14.600 „
„ 25.	Remuneracye. — W tej pozycji komisya budżetowa nie widząc podstawy do podwyższenia remuneracyi rzecznikowi prawnemu z kwoty 1.000 zł., którą wysoki Sejm w roku 1875 uchwalił, na 1.500 zł., — wnosi zamiast preliminowanej przez Wydział krajowy kwoty 2.930 zł. tylko	2.430 „
„ 26.	Potrzeby kancelaryjne	12.900 „
„ 27.	Koszta podróży i dyety	2.400 „
„ 28.	Pensye i zaopatrzenia	7.280 „
„ 29.	Dary z łaski	1.070 „
	Suma rubryki II.	192.210 zł.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić na potrzeby rubryki II. preliminowaną kwotę 192.210.

Rub. III. Koszta leczenia ubogich.

(Str. 9. Sprawozdawca p. Dr. Kamiński.)

Ustawa z dnia 6 stycznia 1875, na mocy której fundusz krajowy ponosi w całości koszta leczenia ubogich w szpitalach publicznych, weszła w życie z dniem 16 lutego 1875.

W budżecie na r. 1875 preliminował Wydział krajowy na tę rubrykę 210.000 złr. w. a., która na wniosek komisji administracyjnej po uchwaleniu projektu do ustawy względem przeniesienia wszystkich kosztów leczenia ubogich na fundusz krajowy o 60.000 złr. w. a. powiększoną została. Uchwalono więc na tę rubrykę na r. 1875 sumę 270.000 złr. w. a.

Suma ta w obec doświadczenia i wydatków z przecięcia trzech lat i w obec oświadczenia referenta Wydziału krajowego, iż w rubryce tej da się na r. 1875 zaoszczędzić do 80.000 złr. w. a., okazała się za wysoką.

Przeto rubrykę III. koszta leczenia ubogich preliminowaną przez Wydział krajowy na sumę 190.000 złr. podaje komisja budżetowa bez zmiany do przyjęcia.

IV. i V. Koszta szczepienia i koszta sanitarne.

Sprawa przeniesienia kosztów szczepienia ospy i kosztów sanitarnych z funduszu krajowego na c. k. skarb państwa była już kilkakrotnie przedmiotem zajęcia wysokiego Sejmu.

Na posiedzeniu z d. 9 października 1868 uchwalił wysoki Sejm na wniosek komisji budżetowej wykreślenie preliminowanych podówczas kosztów szczepienia i kosztów sanitarnych, a to z uwagi, iż koszta te już z natury swojej należą do zakresu działania państwowego, że ustawy grudniowe zastrzegły całe ustawodawstwo sanitarne dla Rady państwa, i że nakoniec fundusz krajowy nie może ponosić tych wydatków, skoro nie ma żadnego wpływu na dział administracyjny tej gałęzi, zarządzanej wyłącznie przez organa rządowe.

Budżet ówczesny otrzymał wprawdzie zatwierdzenie monarsze, lecz Prezydium c. k. Namiestnictwa uwiadomiło zarazem Wydział krajowy, iż wykreślenie przez wysoki Sejm powyższych kosztów nie uwalnia funduszu krajowego od ponoszenia tych wydatków, zwłaszcza, że postanowienia pisma cesarskiego z dnia 14 września 1852 co do ponoszenia kosztów sanitarnych i szczepienia ospy zostają nienaruszone tak długo, dopóki w drodze ustawodawczej nie zostały zmienione lub całkiem zniesione; nadto, że fundusz krajowy ze wszystkimi nań ciężąciami obowiązkami został oddany Reprezentacji krajowej w administrację.

Jakoż przy objęciu funduszy i Zakładów krajowych w zarząd Reprezentacji krajowej w r. 1866 wydatki na te dwie rubryki były unormowane układem, który po wzajemnych rokowaniach między Wydziałem krajowym a Rządem na podstawie protokołu pertraktacji z dnia 7 lipca 1866 roku i re-skryptów wys. Ministerstwa stanu z dnia 25 września 1862. L. 4160 (M. St. i z dnia 12 stycznia 1863. L. 139) M. St. przyszedł do skutku.

Według tego układu wydatki podróży dla lekarzy szczepiących z powodu letniego szczepienia ospy (ospy ochronnej), dalej z powodu powtórnego (rewakeynacya), tudzież nadzwyczajnego szczepienia, mają być całkowicie z funduszu krajowego opędzane.

Wydatki te są: koszta utrzymania krowianki i koszta dyet i należności milowej dla lekarzy ospę szczepiących. Wydatki te wynosiły w pięciu latach od roku 1867. do 1871. włącznie 107.211 złr. w. a., czyli rocznie z przecięcia 21.442 złr. w. a., a najwięcej 22.456 złr. w. a.

Inny stosunek zachodzi w razie wybuchu zarazy ospy, innych epidemii, zarazy bydła itp. Fundusz krajowy ponosi wtenczas koszta podwód (milowe) urzędujących lekarzy i $\frac{1}{3}$ kosztów za lekarstwa dla ubogich chorych epidemicznych, niemniej koszta zamknięcia i strzeżenia granic przez wojsko w czasie zarazy na bydło.

Wydatki te, sanitarnymi wydatkami zwane, wynosiły w pięciu latach, od roku 1867. do 1871. włącznie, razem 97.509 złr. w. a., czyli rocznie z przecięcia 19.502 złr. w. a., zaś najwięcej 30.000 złr. w. a. — Skarb państwa ponosi wtedy koszta dyet urzędujących lekarzy i $\frac{2}{3}$ kosztów na lekarstwa.

Stosunki co do szczepienia ospy ochronnej były dotąd normalne, bo co trzy lata odbywało się szczepienie ospy, i koszta szczepienia ochronnej ospy wyżej wykazane odnosiły się do tego trzechletniego okresu czasu.

W preliminarzu budżetu na rok 1876. spotykamy się po raz pierwszy z postanowieniem Wydziału krajowego, powziętem w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem i zatwierdzonem przez Ministerstwo spraw wewnętrznych rozporządzeniem z dnia 14 września 1874. L. 11.724, aby peryod szczepienia ospy ochronnej z trzechletniego na coroczny zmienionym został, i aby coroczne szczepienie ospy ochronnej w każdej miejscowości w Galicyi i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem jak najspieszniej zaprowadzone zostało. — W tym celu ułożyło już c. k. Namiestnictwo 369 okręgów szczepienia ospy ochronnej w Galicyi i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem, i przedłożyło Wydziałowi krajowemu do dania opinii, czy się na zamierzony podział powiatów na okręgi szczepienia ospy zgadza.

Jakkolwiek nie można twierdzić stanowczo, ażeby przez coroczne szczepienie można zapobiedz zupełnie pojawieniu się ospy, to jednak doświadczenie innych krajów koronnych w Radzie państwa reprezentowanych, w których coroczne szczepienie ospy jest stałą normą od roku 1808, uczy nas dostatecznie, że ospa w peryodach 5 do 7 lat nagminnie (epidemicznie) się pojawia, że przeto przy corocznem szczepieniu nie znajdzie tyle materyału, jak przy szczepieniu w trzechletnich peryodach, i że mniej pochłania ofiar, bo słabość ta nie jest tak gwałtowną dla już szczepionych.

Daty statystyczne wyjęte z rocznika statystycznego na rok 1870, wydanego przez c. k. statystyczną komisję centralną w Wiedniu posłużą do smutnej ilustracyi stosunków naszych pod tym względem, i są wymownem świadectwem strat, na jakie z powodu wielkiej śmiertelności, Galicya z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w porównaniu z innymi krajami w Radzie państwa reprezentowanymi jest narażoną.

I tak ogólna śmiertelność dzieci do 5go roku włącznie przedstawia się tak, iż z liczby 100 zmarłych dzieci przypada na Galicyę 33, zaś na wszystkie inne kraje koronne w Radzie państwa reprezentowane 67.

Za główną przyczynę tego anormalnego stosunku, gdy Galicya zaledwie $\frac{1}{4}$ część ogółu ludności wszystkich krajów w Radzie państwa reprezentowanych stanowi, podaną jest ospa.

Statystyka wyżej powołana podaje następujące daty śmiertelności z powodu ospy.

Na 1000 dusz umiera na ospę:

w Austrii poniżej Anizy	36 dusz
w Austrii powyżej Anizy	23 „
w Morawie	25 „
w Czechach	14 „
w Tryjeście z Gorycyą i Istrią	12 „
zaś w Galicyi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem	72 „

to jest dwa razy tyle, co w Austrii niższej, a przeszło pięć razy tyle, co w Czechach.

W ogóle ze stu zmarłych na ospę przypada na Galicyę z Krakowem przeszło 55%, zaś na wszystkie inne kraje 45%, czyli biorąc przecięcie z wszystkich innych krajów w Radzie państwa reprezentowanych na 1000 dusz umiera na ospę tylko 21, zaś w Galicyi 72 dusz.

W obec dziesiątkującej kraj nasz ospy przywrócił Wydział krajowy tylko dawniejszą w naszym kraju od roku 1808 do 1818 obowiązującą normę corocznego szczepienia, która to norma jedynie ze względów finansowych przez Rząd na trzechletni peryod szczepienia zamienioną została. — Lecz właśnie te względy finansowe nakazują i nam rozpatrzeć się bliżej, jakie koszta inne kraje koronne z funduszu krajowego ponoszą, a gdzie i ile ponosi Skarb państwa, niemniej jaka domniemana podwyżka kosztów nas czeka przy tej zmianie na coroczne szczepienie ospy.

Wydział krajowy miał stronę wydatków na szczególnej baczności, i przedstawiając tę zmianę wniósł zarazem, aby część kosztów z tej zmiany wynikających ponosił Skarb państwa, lub jeśliby Rząd uchylił się od tego naturalnego obowiązku, ażeby cała sprawa urzędzenia i przeprowadzenia szczepienia ospy była oddana Reprezentacyi krajowej.

Żądanie pierwsze było zupełnie usprawiedliwione interesem państwa, biorącego podatek krwi, i względami na gospodarstwo krajowe, jako podstawę siły podatkowej państwa, gdy interes kraju i państwa zbiegał się w tem dążeniu, aby ludność ochronić od dziesiątkowania przez epidemię ospy.

Jednakże Rząd nad wszelkie spodziewanie zbył pierwsze żądanie tą uwagą, iż we wszystkich krajach koronnych Przedlitawii koszta te ponoszą w zupełności fundusze krajowe. Co zaś do drugiego wniosku, aby w razie, gdyby Skarb państwa do ponoszenia kosztów szczepienia przyczynić się nie chciał, sprawa urzędzenia i przeprowadzenia szczepienia ospy przekazaną została Reprezentacyi krajowej, zastąpił się Rząd powołaniem się na §. 2. ustawy z dnia 30 kwietnia 1870. Dz. u. p., którą to ustawą sprawa ta zastrzeżoną została zakresowi działania rządowych władz administracyjnych.

Z korespondencyi Wydziału krajowego z Wydziałami krajowymi wszystkich w Radzie państwa reprezentowanych krajów i królestw przeprowadzonych, okazuje się, że nie we wszystkich krajach ponoszą fundusze krajowe w całości koszta sanitarne z powodu epidemii ospy. W Czechach i w Dalmacyi nie ponoszą fundusze krajowe żadnych kosztów na wydatki sanitarne z powodu wybuchu ospy, lub innej epidemii. Koszta te ponosi Skarb Państwa w całości. W Tyrolu i Vorarlbergu ponoszą te koszta gminy i strony. W Austryi Wyższej ponosi fundusz krajowy tylko koszta za strzeżenie granic w razie wybuchu epidemii ospy lub innej zarazy, czy to ludzkiej, czy bydłowej, wszelkie inne koszta sanitarne ponosi skarb Państwa. Tak samo w Morawii ponosi fundusz krajowy jedynie koszta strzeżenia granic przez wojsko, resztę kosztów sanitarnych ponosi skarb Państwa.

Na dowód, że żądanie Wydziału krajowego, aby skarb Państwa przyczyniał się do wydatków na szczepienie ospy ochronnej przy corocznym peryodzie szczepienia ospy, niemniej do wydatków sanitarnych w razie wybuchu epidemii ospy, lub innej zaraźliwej choroby, a to w większym rozmiarze niż dotąd, że to żądanie — mówię było usprawiedliwione, posłuży zestawienie statystyczne ponoszonych przez inne kraje austriackie na ten cel wydatków z porównania z kosztami, które Galicya już dziś przy szczepieniu ospy co trzy lata ponosi.

Według rocznika statystycznego na rok 1870 przez c. k. Komisję statystyczną centralną w Wiedniu wydanego ponosiły wymienione poniżej kraje koronne z funduszu krajowego koszta szczepienia ospy z przecięcia lat pięciu, od roku 1865 do 1869 włącznie, w następujących cyfrach :

Czechy	33.773	zhr.	wal.	austr.
Morawa	16.948	„	„	„
Szląsk	5.450	„	„	„
Styrya	7.679	„	„	„

Tyrol	6.037	złr. wal. austr.
Austria Niższa	4.663	„ „ „
„ Wyższa	2.765	„ „ „
Kraina	3.756	„ „ „
Karyntya	2.866	„ „ „
Dalmacya	3.859	„ „ „
Gorycyja (z przecięcia lat 4ch)	2.784	„ „ „
Vorarlberg	670	„ „ „
Istryja	2.586	„ „ „
Salzburg	716	„ „ „
Tryest	989	„ „ „
Bukowina	1.175	„ „ „
Galicja z Krakowem	21.492	„ „ „
z przecięcia lat pięciu od		
roku 1867 do roku 1871		
włącznie.		

Z tego zestawienia jest widocznem, iż wydatki z funduszu krajowego galicyjskiego na szczepienie ospy w trzechletnim jak dotąd peryodzie są bez porównania większe, niż w innych krajach. Jeżeli bowiem Czechy przy tej samej liczbie ludności co Galicja za coroczne w każdej gminie szczepienie płacą w przecięciu 34000 złr. w. a., to słusznie obawiać się należy, że z zaprowadzeniem corocznego szczepienia ospy w Galicyi wydatek dotychczasowy w przecięciu 21.500 złr. w. a. wynoszący, co najmniej w dwójnasób wzrośnie.

Wszystkie kraje koronne austriackie łącznie z Galicyą płacą z przecięcia trzech lat od r. 1867 do 1869 włącznie na koszt szczepienia ospy 117.300 złr. w. a. Galicja zaś płaci dotąd za szczepienie co trzy lata 21.500 złr. w. a. Szczepienie więc kosztuje w Galicyi 18.45% z tej sumy, jaką cała Przedlitawia na ten cel wydaje, jakkolwiek w Galicyi tylko co trzeci rok, zaś w innych krajach co rok odbywa się szczepienie ospy.

Stosunek ten niekorzystny znajdujemy także i przy kosztach sanitarnych (Rubryka V. budżetu).

Wydatki te zmniejszają się w innych krajach koronnych co roku, podczas gdy w naszym kraju rosną z każdym rokiem. Dany statystyczny wyjęte z tego samego źródła, co powyższe, posłużą do ilustracji tego niekorzystnego stosunku.

Wydatki sanitarne z funduszy krajowych z przecięcia lat pięciu od r. 1865 do r. 1869 włącznie wzięte, przedstawiają się w krajach koronnych poniżej poszczególnionych jak następuje:

Morawa	359	złr. wal. austr.
Szląsk	772	„ „ „
Austria Niższa	9.584	„ „ „
„ Wyższa	35	„ „ „
Salzburg	380	„ „ „
Styryja	935	„ „ „
Kraina	4.147	„ „ „
Tryjest (z przecięcia lat 4.)	9.528	„ „ „
Istryja	312	„ „ „
Bukowina	1.578	„ „ „

Inne kraje jak: Czechy, Tyrol, Vorarlberg, Dalmacya, Gorycyja nie ponosiły żadnych wydatków sanitarnych z funduszu krajowego, ponosił je skarb Państwa.

Wydatki zaś sanitarne w Galicyi w progresywnym rosły stosunku, wynosiły bowiem okrągło :

w r. 1867	.	.	.	.	.	13.613	złr.	a.	w.
1868	.	.	.	.	.	18.579	"	"	
1869	.	.	.	.	.	20.434	"	"	
1870	.	.	.	.	.	14.882	"	"	
1871	.	.	.	.	.	29.999	"	"	

Galicya ponosiła więc w porównaniu z wydatkami sanitarnymi innych krajów w r. 1869. dwa razy, zaś w r. 1871. trzy razy tyle, co inne kraje austriackie razem.

Podnieść należy, że w Galicyi prawie stale panuje księgosusz i inne zarazy na bydło, które mieszkańców Galicyi jako kraju przeważnie rolniczego i hodowli bydła oddanego, o nieobliczone przyprowadzają kłeski.

Kraj nasz jest niejako przedmurzem dla innych krajów austriackich przeciw wszelkiego rodzaju epidemiom, a mianowicie przeciw zarazom na bydło. Dlatego fundusz krajowy galicyjski ponosi tak znaczne wydatki, których fundusz innych krajów nie ponosi, bądź dlatego, iż kraje te podobnych kłesk wcale nie znają, bądź też z tej przyczyny, że wydatki sanitarne w znacznej części, a w niektórych krajach nawet w zupełności są pokrywane ze skarbu Państwa.

Komisya budżetowa nie będąc areopagiem lekarskim, nie może się wdawać w ocenienie skuteczności lub szkodliwości szczepienia ospy, lub przychylić się do jednego lub drugiego obozu w tej walce, która w świecie lekarskim dotąd wre. Komisya budżetowa musi tylko skonstatować fakt, że w całej Europie jest zaprowadzone szczepienie ospy ochronnej, i że w niektórych krajach, jak w Prusiech istnieje nawet przymus do szczepienia ospy. Z temi faktami przeto i u nas liczyć się należy.

Lecz komisya budżetowa nie może się przychylić do tworzenia okręgów szczepienia ospy, jeśliby z utworzeniem tych okręgów miano ponowić dawne, lecz dziś w praktyce pominięte rozporządzenie administracyjne: aby na pewien oznaczony czas i do pewnych miejsc zbornych konkurencyjnych zwożono działwę z okolicy do szczepienia ospy. Przeprowadzenie tego zarządzenia byłoby szkodliwe dla wątłych sił działwy — i dałoby powód do ociągania się od szczepienia ospy, zwłaszcza gdy w Austrii nie zaprowadzono przymusu szczepienia.

Skuteczniejszym środkiem do umniejszenia kosztów sanitarnych byłoby powiększenie liczby lekarzy powiatowych i weterynarzy — niemniej zawezwanie do większych miast i zasobniejszych gmin w ogóle, aby na koszt gminy utrzymywali miejscowych lekarzy i weterynarzy.

Przystępując do merytorycznego załatwienia rubryki IV, gdy utrzymanie i odświeżanie krowianki przy corocznem szczepieniu w porównaniu z dotychczasowem co trzy lata i z dotychczasowym kosztem 500 złr. w. a. więcej kosztować będzie, licząc 1000 fiolek krowianki po 80 ct. — budżetowa komisya wnosi:

„w rubryce IV. poz. 31. (utrzymanie i odświeżanie krowianki) na przyjęcie sumy 800 złr. w. a. bez zmiany.“

Co do rubryki IV. poz. 32. (koszta podróży i dyety lekarskie) — zważywszy, że preliminowana suma wzięta z przecięcia lat trzech zaledwie wystarczy na pokrycie zwiększonych corocznem szczepieniem potrzeb, komisya budżetowa wnosi:

„w rubryce IV. poz. 32. (koszta podróży i dyety lekarskie) na przyjęcie preliminarowanej sumy 25.500 złr. w. a. bez zmiany.“

Co do rubryki V. (Wydatki sanitarne). Gdy preliminarowane sumy oparte są na wynikłościach z doświadczenia ostatnich lat trzech, a r. 1874. dla panującej zarazy był anormalnym, i ko-

sza w tym roku w dwójnasób były większe niż w latach poprzednich, przeto w miejsce preliminowanej sumy 35.000 złr. w. a. podaje komisya budżetowa do przyjęcia sumę 33.000 złr. w. a. jak w roku 1875.

W rubryce V. poz. 34. (Strzeżenie granic państwa podczas zarazy na bydło) wnosi komisya budżetowa na przyjęcie sumy preliminowanej 5500 złr. w. a. bez zmiany.

W celu ulżenia funduszowi krajowemu z powodu wydatków rubryki IV. i V. raczy Wys. Sejm uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy:

1. Do ponownych rokowań z c. k. Rządem, aby wydatki sanitarne ponosił Skarb państwa w całości, a względnie, aby się choć w części do powiększonych corocznem szczepieniem kosztów ospy ochronnej przyczyniał.

2. Ażeby przy ustanowieniu okręgów szczepienia i przy czynności prowadzenia kontroli zastrzegł sobie należyty wpływ, i w kierunku oszczędności dalsze rokowania z c. k. Rządem przeprowadził.

3. Aby zasobniejsze gminy, a mianowicie znaczniejsze miasta, które dotąd żadnych na utrzymanie lekarzy nie ponoszą kosztów, zaważał do przyjęcia na koszt gminy stałych lekarzy i miejscowych weterynarzy.

4. Wzywa się c. k. Rząd do powiększenia liczby lekarzy powiatowych i do ustanowienia posad powiatowych weterynarzy, niemniej do poczynienia stosownych zmian w urzędowej instrukcyi o szczepieniu ospy (dekret kancelaryi nadwornej z dnia 9 lipca 1836 L. 13192), a mianowicie: aby zatrzymano dotychczasowy objazd lekarzy po wsiach przy szczepieniu ospy, i nie wprowadzano okręgów szczepienia z obowiązkiem zwożenia dzieci w miejsca zborne konkurencyjne.

Petycja gminy m. Żmigrodu Nowego, w powiecie Krosniańskim, o przyjęcie na fundusz krajowy zalegających na gminie kosztów do różnych szpitali publicznych w kwocie 233 złr. 14 ct.

Z uwagi, że fundusz krajowy na mocy ustawy z dnia 6 stycznia 1875 ponosi w całości kosztą leczenia ubogich, a to od dnia wejścia w życie powyższej ustawy, t. j. od 16 lutego 1875, że przeto gmina miejska Żmigrod Nowy będzie na przyszłość wolną od opłat szpitalnych za swoich chorych ubogich; — z uwagi, że funduszowi krajowemu, wyręczającemu wszystkie gminy w ponoszeniu kosztów szpitalnych nie należy przymnażać jeszcze większych ciężarów przyjmowaniem kosztów szpitalnych z przeszłości, — i z uwagi nareszcie, że przychyleniem się do prośby gminy Żmigrod stworzonoby precedens z uszczerbkiem funduszu krajowego, gdyż nie możnaby tego i innym ubogim gminom odmówić, — Komisya budżetowa wnosi:

„Nad petycją gminy m. Żmigrod Nowy o przyjęcie na fundusz krajowy zalegających na gminie kosztów do różnych szpitali publicznych w kwocie 233 złr. 14 ct. przechodzi się do porządku dziennego.

Do rubryki XIII. pozycja 13. na str. 19.

Sejm uchwalił na dniu 15 października 1874. na budowę domu obłąkanych w Kulparkowie pod pozycją 5tą na kosztą dalszego prowadzenia budowy sumę 7500 złr. w. a., i to na jeden rok (1875). Wydział krajowy poruczył przedsiębiorstwu wykonanie dalszych części domu obłąkanych, i zatwierdził ofertę Tomasza Gamskiego i spółki z dnia 17 kwietnia 1875. Budowa ta ma być według zawartej umowy ukończoną do końca września 1876.

Gdy niektóre części budowy są na ukończeniu we własnym zarządzie, pomimo że część obłąkanych przesiedliła się już teraz do nowego domu, gdy prowadzenie dalszej budowy przez przedsiębiorstwo potrzebuje technicznego nadzoru, gdy przed ukończeniem wszystkich robót i rachunków

bióra technicznego zwinąć nie można, przeto komisya budżetowa podaje rubrykę XIII. poz. 136 prelinowaną na kosztą dalszego prowadzenia budowy domu obłąkanych w Kulparkowie sumę 7.500 zł. na r. 1876. bez zmiany do przyjęcia.

Rub. VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

(Str 6. Referent p. Dr. Zyblíkiewicz).

Dla szpitali sióstr Miłosierdzia we Lwowie, Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie prelinuje Wydział krzjowy kwotę 1.198 zł. — zaś Wizytatorka sióstr Miłosierdzia w petycyi l. 191 prosi aby kwota ta między szpitale sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie rozdzieloną została.

Komisya wnosi:

Dla szpitali sióstr Miłosierdzia	1.198 zł.
z poleceniem do Wydziału krajowego, aby kwotę tę w porozumieniu z Wizytatorką sióstr Miłosierdzia między szpitale w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie rozdzielił.	
Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424 „
Szpital dziecięcy św. Zofii we Lwowie otrzymał w r. zeszłym 1.200 zł.; ze względu na użyteczność tego zakładu komisya budżetowa zgodnie z propozycją Wydziału krajowego wnosi:	
Dla szpitalu dziecięcego św. Zofii we Lwowie	1.500 „
Amortyzacya pożyczki zaciągniętej na budowę domu obłąkanych w Kulparkowie	5.280 „
Suma rubryki VI.	<u>13.402 zł.</u>

Rub. VII. Zasiłki dla zakładów naukowych i wychowania publicznego.

A. Zasiłki dla zakładów.

Zakład głuchoniemych pobierał 2.000 zł., tyle też prelinuje Wydział krajowy na rok 1876 Dyrekcyja tego zakładu w petycyi l. 340 prosi o

- przyjęcie zakładu na fundusz krajowy;
- ewentualnie o udzielenie stałej subwencyi rocznej w kwocie 4.000 zł.

Komisya budżetowa nie przychyła się do żądania pod a) i wnosi aby Wysoki Sejm przeszedł nad nim do porządku dziennego.

Co do ustępu b) z uwagi że zakład głuchoniemych jest jedynym w kraju, a utrzymuje i kształci 64 dzieci, komisya wnosi aby Wysoki Sejm dla zakładu głuchoniemych we Lwowie przeznaczył roczną subwencyę w kwocie . . . . . 4.000 zł.

Zakład ciemnych we Lwowie	2.000 „
(Szkoly gimnastyczne . . . . .)	1.000 „

Tym wnioskiem załatwioną jest petycyja Wydziału Tow. gimnastycznego „Sokół“ l. 370 o przywrócenie mu subwencyi dawnej 1.000 zł.

Teatr polski w Krakowie	8.000 „
Teatr polski we Lwowie, zasiłek stały	4.200 „

Do przeniesienia 19.200 zł.

Z przeniesienia 19.200 zł.

Na zasilek dla teatru polskiego i opery polskiej we Lwowie preliminarzu Wydział krajowy 12.000 zł.; zaś Dyrekcya teatru lwowskiego wniosła petycję do l. 322 w której żąda:

- a) 5.000 zł. na rok 1875 na sprawienie dekoracyj, kostiumów i rekwizytów potrzebnych z powodu zapowiedzianego przyjazdu Naj. Pana;
- b) 16.000 zł. stałej rocznej subwencji dla teatru;
- c) 46.000 zł. na wypadek, gdyby stała opera we Lwowie miała być nadal utrzymana.

Co do ustępu petycji pod a) z uwagi, że fundacya hr. Skarbka kontraktem ze stronami zawartym obowiązana jest do utrzymywania sceny polskiej w dobrym stanie a tem samem do utrzymywania w dobrym stanie dekoracyj, kostiumów i innych rekwizytów teatralnych, komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy nad ustępem a) przejść do porządku dziennego.

Co do ustępów pod b) i c) komisya z uwagi, że Dyrekcye teatru ciągle się zmieniają, nie może zalecać subwencyonowania Dyrekcji jako takiej, natomiast przedstawia Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek do uchwalenia:

Wydziałowi krajowemu	12.000 „
na subwencyę dla sceny i opery polskiej we Lwowie, jeżeli opera przynajmniej przez cztery miesiące w roku będzie utrzymana, a Wydział krajowy za stosowne uzna, subwencyę powyższą komu wypadnie udzielić.	
Teatr ruski pod zarządem kasyna „Besida“	3.000 „
Towarzystwo muzyczne we Lwowie	1.800 „
Akademia umiejętności w Krakowie	10.000 „
(Szkoła żeńska w Jarosławiu	400 „
Szkoła żeńska w Kołomyi zamiast preterminowanych przez Wydział krajowy 300 zł.	400 „
a to na skutek petycji do l. 248 wniesionej, w której wykazano, że szkoła będzie rozszerzoną.	
Szkoła żeńska w Krakowie	2.500 „
„ „ „ Rzeszowie	400 „
„ „ „ Stanisławowie	400 „
„ „ „ Tarnowie	800 „
„ „ „ Wadowicach	400 „

B. Na cele gospodarstwa krajowego.

Zasilek dla szkoły rolniczej w Dublanach	7.000 „
„ „ „ „ „ Czernichowie	7.000 „
Na utrzymanie szkoły weterynaryi, podług osobnego sprawozdania Wysokiej Izbie przedłożonego	2.000 „
Utrzymanie szkoły gospodarstwa leśnego we Lwowie	6.400 „
Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000 „
„ „ w Krakowie	1.000 „
Do przeniesienia	76.700 zł.

	Z przeniesienia	76.700 zł.
poz. 61	stypendya: dla 1 ucznia weterynaryi 200 zł. i koszta podróży 60 zł.	260 „
„ 62	„ dla uczniów szkoły weterynaryi we Lwowie	2.000 „
„ 63	„ dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach	1.000 „
„ 64	„ dla uczniów szkoły parobków w Dublanach	1.000 „
„ 65	„ dla uczniów szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	2.400 „

C. Na cele wykształcenia i oświaty.

poz. 66	Radzie szkolnej krajowej na pokrycie niedoboru funduszu szkół początkowych, według osobnego preliminarza	305.369 „
„ 67	Sześciu członków Rady szkolnej po 1.200 zł.	7.200 „
„ 68	Schmitt Henryk, członek Rady szkolnej, remuneracya	800 „
„ 69	Stypendya dla uczniów i uczennic seminarjów nauczycielskich	18.000 „
	Suma rubryki VII.	<u>414.729 zł.</u>

Rub. VIII. Utrzymanie pomników historycznych.

poz. 70	Odnowienie Sukiennic w Krakowie	5.000 zł.
„ 71	Restauracya pomników w ogóle	1.500 „
„ 72	Badanie i ocalanie zabytków historycznych, pismennych i archeologicznych dla zakładu narodowego imienia Ossolińskich we Lwowie	250 „
	Suma rubryki VIII.	<u>6.750 zł.</u>

Rubr. IX. Kwaterunkowe żandarmeryi.

(Sprawozdawca p. M. Kaszewko.)

Biorąc za podstawę przedłożony przez c. k. Komendę żandarmeryi Wydziałowi krajowemu szczegółowy preliminarz potrzeb na rok 1876 w sumie 59.623 zł. a. w. komisya budżetowa znalazłszy poszczególne koszta w pozycjach 70—93 wymienione dokładnie obliczone, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na pokrycie kosztów kwaterunkowego żandarmeryi na rok 1876 przy-
muje się sumę . . . . . 59.623 zł.

Rubr. X. Drogi.

(Str. 15—17. Sprawozdawca p. Skrzyński.)

A. Koszta zarządu.

Obejmują w poz. 91—95 płace 7. inżynierów, 4. zastępców pełniących obowiązki inżynierów, 35. konduktorów, 270. drożników i 5. pomocników (dyurnistów). Koszta podróży dla inżynierów i konduktorów, oraz dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komi-

syj nadzwyczajnych. Remuneracye i zapomogi. Wydatki na sprawienie instrumentów, naczyń i narzędzi dla drożników oraz koszta kancelaryjne i koszta na umieszczenie biur.

Liczba! konduktorów zwiększoną została o 3ch. Zważywszy, iż mimo to przypada na 1. konduktora przeciętnie 5 mil drogi, obsadzenie 3 posad — w granicach ustanowionego etatu — jest usprawiedliwione.

Na koszta podróży dla inżynierów Wydziału kraj., delegatów, inspektorów i komisji nadzwyczajnych preliminowaną kwotę 5.000 zł., zniżyła komisya do 4.500 zł., gdyż zdaniem jej ustanowione komitety obywatelskie do zawiadywania i kierowania budową dróg zmniejszą potrzebę kontroli ze strony zarządu centralnego a uzasadnioną jest nawet nadzieja, iż zaprowadzenie takich komitetów miejscowych znaczniejsze jeszcze w przyszłości umożliwi oszczędności.

Wszystkie inne preliminowane wydatki, w poz. 91—94 wyszczególnione, są należycie uzasadnione; przeto komisya wnosi, aby je w budżecie zamieścić w kwotach preliminowanych. Zarazem wnosi, aby co do poz. 95. zamiast 5.000 zł. przyjąć kwotę 4.500 zł. Co do poz. 92. *a.* przyjąć preliminowaną kwotę, lecz jako ryczałtową dla 7miu inżynierów. Co do poz. 93 przyjąć preliminowaną kwotę, lecz jako ryczałtową na potrzeby wyszczególnione w tej pozycji pod *a.* i *b.*

Komisya zatem wnosi, aby na koszta zarządu zamieścić w budżecie kwotę 92.334 zł. która o 500 zł. mniejszą jest, jak kwota preliminowana.

B. Nowe budowy i rekonstrukcyje dróg.

Na cel ten w poz. 96. preliminuje Wydział krajowy 500.000 zł. Kwota ta równa uchwalonej przez wys. Sejm na r. 1875 dotacyi na budowę i rekonstrukcyję dróg krajowych, użytą być ma w myśl tejsze uchwały na budowę nowych dróg uchwałą wys. Sejmu z d. 5. grudnia 1872 objętych, jakoteż na budowę drogi z Rzeszowa do Nadbrzezia, oraz na rekonstrukcyję dróg krajowych a ewentualnie na budowę mostów większych rozmiarów i wywłaszczenie mostu w Niedzicy — komisya wnosi, aby preliminowaną kwotę w budżecie zamieścić . . . . . 500.000 zł.

C. Utrzymanie dróg.

Na utrzymanie 30 dróg krajowych preliminuje Wydział krajowy kwotę 363.000 zł. Kwota ta mniejszą jest o 4.338 od uchwalonej na r. 1875,—a o 82.554 zł. od tej, która uchwalona była na r. 1874. Wydatek ten jest konieczny; komisya przeto wnosi, aby go w budżecie zamieścić. . . . . 363.000 zł.

D. Zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych.

Wydział krajowy preliminuje 70.000 zł. Ryczałtowa ta kwota na dwojakie zasiłki przeznaczona, równa jest przeszłorocznej na ten cel uchwalonej. Zważywszy, iż takie, szczególnie też dróg gminnych subwencyonowanie, jeżeli tylko w myśl uchwał Sejmu i w sposób ustawą drogową wskazany przeprowadzone będzie, może stosunkowo małym kosztem przyczynić się do ulepszenia środków komunikacyjnych kraju, Komisya wnosi, aby kwotę tę, która zaledwie na najnaglejsze potrzeby dalsze dróg wystarczyć może, w budżecie zamieścić. . . . . 70.000 zł.

Do przeniesienia 1,025.384 zł.

	Z przeniesienia	1,025.334 zł.
Budżet zatem drogowy na r. 1876 przez komisję przyjęty wynosiłby:		
A. Koszta zarządu		92.334 zł.
B. Budowa i rekonstrukcja dróg		500.000 „
C. Utrzymanie dróg		363.000 „
D. Zasiłki na drogi powiatowe i gminne		70.000 „
	Ogółem	<u>1,025.334 zł.</u>

Kwota ta jest o 3.278 zł. mniejszą od uchwalonej na rok 1875.

Dochody z myt preliniuje Wydział krajowy w kwocie 145.000 zł. W r. 1874 wynosił dochód z myt 150.700 zł. 43 c. Z powodu jednak wyjątkowo dozwoionych opuszczeń czynszu dzierżawnego w niższej kwocie 135.000 zamieszczony był w budżecie na r. 1875. W r. 1875 dochód ten wedle zatwierdzonych ofert i kontraktów wynosi 153.335 zł. 34½ ct. Dochód ten jednak obciążony jest pewnymi kosztami połączonemi z administracją myt; — i tak preliniuje Wydział krajowy

na budowę 10. domków mytniczych	3.000 zł.
Na utrzymanie 7. domków już nabytych lub wybudowanych	300 „
Na koszta komisyjne Wydziałów powiatowych	2.000 „
	<u>Ogółem . . . . .</u>
	5.300 zł.

Wydatki te są uzprawiedliwione. Z powodu zaś wyjątkowych wypadków tak elementarnych jak innych okazuje się co roku — jak doświadczenie z lat ubiegłych poucza — pewien niedobór, na który preliniuje Wydział krajowy . . . . . 3.000 zł.

Kwota ta na przypuszczalny niedobór przyjęta, jest usprawiedliwioną — komisya przeto wnosi, aby po strąceniu powyższych kwot 5.300 i 3.000 pozostający czysty dochód z myt zamieszczony był w budżecie w kwocie preliniowanej przez Wydział krajowy . . . . . 145.000 zł.

Od ogólnego wyżej podanego wydatku na drogi strąciwszy przyjęty dochód z myt okazuje się potrzeba pokrycia wydatków na drogi w kwocie 880.334 zł. Komisya zatem wnosi, aby kwota ta w budżecie na rok 1876 zamieszczoną była . . . . . 880.334 zł.

Komisya wnosi zarazem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby uczynił przedstawienie do c. k. Rządu o wyjednanie przyjęcia do budżetu państwa odpowiedniej dotacyi z funduszu państwa na całkowite utrzymanie 4ch dróg wojskowych w zachodniej części kraju, mianowicie: Podgórsko - Bialskiej, Proszowsko - Niepołomickiej, Gdowsko - Gorlickiej i Gorlicko - Żmigrodzkiej.

Budowy wodne.

W poz. 135. na str. 19. rubr. XIII, preliniuje Wydział krajowy na koszta regulacyi Sanu 12.500 zł. jako drugą ratę uchwalonej przez wysoki Sejm w roku 1874 subwencyi na ten cel w kwocie . . . . . 50.000 zł.

Sejm uchwałą d. 3. października p. r. powziętą, upoważnił Wydział krajowy do przystąpienia do wykonania regulacyi Sanu między Przemysłem a Składem solnym, datkiem do wysokości 50.000 zł., jednakże tylko w takim razie, jeżeli c. k. Rząd udzieli specjalnej dotacyi, któraby umożliwiła wykonanie robót regulacyjnych w ciągu lat 4ch, oraz jeżeli reszta sumy od konkurencyi się należąca a do sumy kosztorysowej brakująca, przez strony interesowane pokrytą zostanie.

Warunki te przez wysoki Sejm postawione, dopełnione dotąd nie zostały i spodziewać się nawet nie można, aby w bliskiej przyszłości dopełnione były. Strony bowiem interesowane przy rozprawie konkurencyjnej d. 25. stycznia b. r. odbytej, oświadczyły się jedne bezwarunkowo przeciw ponoszeniu kosztów regulacji, drugie znowu poczyniły takie zastrzeżenia, które zdaniem c. k. Namiestnictwa wyrażonem w odezwie do Wydziału krajowego z d. 20. marca 1875 nie można Ministerstwu przedłożyć z wnioskiem na ich przyjęcie. Równie też niepomyślne jest oświadczenie pana Ministra spraw wewnętrznych w reskrypcie z dnia 20. stycznia b. r., którym zawiadomił c. k. Namiestnictwo, iż aby roboty regulacyjne mogły być na lat 4 rozłożone, potrzebaby zażądać od reprezentacji państwa niezwykle wysokiej dotacji, na której zezwolenie liczyć nie można. W obec tego stanu sprawy sądzi komisya, iż nie zachodzi potrzeba obciążania budżetu drugą ratą uchwalonej warunkowo subwencji, gdyż jeżeliby nawet po usunięciu wyż przytoczonych trudności dopełnione zostały, stawione przez wysoki Sejm warunki i roboty regulacyjne mogły w r. 1876 być rozpoczęte, to i w tym wypadku zachodziłaby tylko potrzeba spłacenia pierwszej raty, na którą już w budżecie 1875 r. zamieszczona jest kwota 12.500 zł. i ta w danym razie może przez Wydział krajowy na ten cel użyta być do d. 1. kwietnia p. r. — Komisya przeto wnosi wykreślenie w pozycyi tej prelininowanej na rok 1876 kwoty . . . . . 12.500 zł.

W załatwieniu petycji Rady powiatowej Mieleckiej prelininuje komisya na subwencyą jednorazową na regulację Brnia kwotę . . . . . 6.000 zł.

Rub. XI. Dotacya dla zakładów krajowych.

(Sprawozdawca p. *Ottón Hausner.*)

Dotacya dla zakładów krajowych okazuje się według preliminarza Wydziału krajowego na rok 1876 o 4.263 zł. mniejszą, niż w r. 1875, bo kiedy w r. 1875 prelininowano sumę 196.110 zł. w budżecie r. 1876 wstawił Wydział krajowy tylko sumę 191.847 zł. Do tego obniżenia przyczyniły się przedewszystkiem coraz zmniejszające się wydatki funduszu podrzutek (Lit. F.), dalej oszczędności otrzymane w szpitalach św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie skutkiem zaprowadzenia własnego zarządu. Zmniejszenie dotacyi dla zakładów krajowych byłoby daleko znaczniejszem w r. 1876 gdyby wzrost rubryki płac i emolumentów spowodowany nowym etatem w kwocie 23.778 zł. niebył pochłoniął większą część wspomnianych oszczędności.

Komisya budżetowa po należytem zbadaniu wynikłości z r. 1874 obniżyła sumę 191.847 zł. prelininowaną przez Wydział do kwoty 180.703 zł. zatem o kwotę 11.144 zł. a to w rubryce XIII. funduszu chorych w ogólnym szpitalu Lwowskim (Lit. C.), w rubryce XI. funduszu położnic tegoż szpitala (Lit. D.), w rubryce VIII. funduszu podrzutek (Lit. F.) i w rubryce VII. funduszu położnic i podrzutek w Krakowie (Lit. H.)

Zważywszy zaś, że w rubryce IV. pozycyach 4 i 5. dochodów funduszu krajowego wykazana jest nadwyżka dochodów szpitali św. Łazarza, oddziału chorych (Lit. G.) i św. Ducha, oddziału sifilitycznych (Lit. J.) w kwocie 6.541 zł., wyższej o 3.691 zł. od nadwyżki r. 1875, właściwy niedobór zakładów krajowych według prelininowania komisyi budżetowej nie wynosi nad 174.162 zł.

Szpital główny we Lwowie.

a. Fundusz chorych (Lit. C.)

Rubrykę I. pozycye 1 do 17½ wydatków, obejmującą płace i emolumenta według nowego etatu komisya budżetowa wstawia bez zmiany w kwocie 50.857 złr. tymczasowo, póki wys. Sejm nowy etat nie potwierdzi.

W rubryce XIII, pozycyi 42. a) koszta zwykłej strawy i dodatków, preliminowane przez Wydział krajowy w kwocie 46.000 złr., komisya budżetowa uważa za zbyt wysokie, gdy wynikłość r. 1873 z liczbą bardzo wielką dni leczenia (151.310) była 42.655 złr., zaś w roku 1874 wynosiła 40.574 złr., a nawet wliczywszy 2103 złr. kosztów chorych klinicznych, dotąd przez rząd ponoszonych, 42.677 złr. — i wstawia natomiast kwotę 43.000 złr.

Pozycyę 56. rubryki XIV. Urządzenie oświetlenia gazem naftowym komisya pozostawia, pomimo, że ten wydatek już figuruje w budżecie na r. 1875. Z wyjaśnień udzielonych przez p. referenta wydziałowego przysłała bowiem do przekonania, iż wydatek ten w roku bieżącym zrobiony nie będzie, i że kwota preliminowana zostanie za zezwoleniem wys. Sejmu na restauracyę wychodków użyta, lub gdyby Sejm zezwolenia odmówił, zostanie w zamknięciu rachunków r. 1875 w rubryce zaoszczędzeń umieszczoną.

W rubryce I. dochodów: zapisy i legaty — komisya preliminowaną kwotę 8000 złr. obniżyła do 7600 złr., gdy wynikłość legatów od spadków po izraelitach od 1 czerwca 1874 na rzecz szpitala wpływających okazała się niższą od preliminowanej nadwyżki.

Komisya budżetowa zaleca przeto wys. Sejmowi do przyjęcia budżet szpitala Lwowskiego, funduszu chorych, jak następuje:

Wydatki ogółem	158.672 złr.
a) zwyczajne	154.954 złr.
b) nadzwyczajne	3.718 „
Dochody	133.284 złr.
Zatem niedobór	25.388 złr.

który dotacyą z funduszu krajowego pokryć należy.

b. Fundusz położnic (lit. D.)

W rubryce XI. (koszta gospodarcze) pozycyę 38. a. (Strawa), preliminowaną przez Wydział krajowy w kwocie 4000 złr., komisya na podstawie wynikłości r. 1873 (2853 złr.) i r. 1874 (2340 złr.) obniża do 2500 złr., która kwota tem pewniej wystarczy, gdy rażąca niedogodność obecnego umieszczenia i odroczenie budowy nowego domu, większą frekwencyę tego zakładu wprost niemożliwą czyni. Z tych samych powodów komisya poz. 38. b. (pieczywo) i 38. c. (wino) z 500 złr. do 350 złr. i z 50 zł. do 20 złr. zniża.

Inne rubryki komisya bez zmiany przyjmuje, i zaleca przeto następujący budżet oddziału położnic:

Wydatki	15.402 złr.
Dochody	970 „
Zatem niedobór	14.432 złr.

który zostaje do pokrycia z funduszu krajowego.

c. Fundusz obłąkanych (lit. E.)

Rubrykę XII. pozycyę 50. (konserwacya i reparacya budynku) komisya przyjmuje, lecz poleca Wydziałowi krajowemu, aby w przyszłorocznym preliminarzu tę kwotę stosownie do umieszczenia obłąkanych w całkiem nowym budynku, — obniżył.

Budżet oddziału obłąkanych komisya bez zmiany następująco wys. Sejmowi do przyjęcia zaleca:

Wydatki zwyczajne	98.911 zhr.	}	100.577 zhr.
Wydatki nadzwyczajne	1.666 „		
Dochody			14.684 „
Zatem niedobór			<u>85.893 zhr.</u>

na którego pokrycie trzeba dotacyi z funduszu krajowego.

Fundusz podrzutek6w (lit. F.)

Rubryk6 VIII. (Koszta utrzymania dzieci), prelininowan6 przez Wydzia6l krajowy w kwocie 27.000 zhr., komisya obni6za do 21.000 zhr. z nast6puj6cych powod6w: dom podrzutek6w na mocy uchwa6y sejmowej z r. 1872 od r. 1873 ju6 dzieci nie przyjmuje, wi6c liczba utrzymywanych dzieci przez 6miertelno6 straszliw6 (w r. 1873 umar6o 258 dzieci na 1700), i przez wyj6cie z Zak6adu po uko6czonym 3cim roku szybko si6 zmniejsza, tak, 6e wynik6o6 koszt6w utrzymania wynosi6a w roku 1873. 36.386 zhr., za6 w nast6puj6cym 1874 roku ju6 tylko 27.063 zhr., wi6c o $\frac{1}{4}$ cz6666 mniej. Przyjmuj6c wi6c ubytek w dw6ch nast6pnych latach w dwa razy mniejszej proporcyi, to jest po $\frac{1}{8}$ cz6666i rocznie, wynik6o6 roku 1876 pezedstawia6y si6 w kwocie 20.700 zhr.

W rubryce X. pozycyi 24. (Koszta pogrzebowe), obliczone przez Wydzia6l kraj. na 398 zhr. komisya obni6za do 234 zhr., gdy przy ci6g6e zmniejszaj6cej si6 liczbie dzieci nie trzyletnia przecie6tna 6miertelno6, lecz 6miertelno6 poprzedniego roku 1874 = 117, (= 199) za s6luszny6 podstaw6 obliczenia s6u6y6c mo6e.

Komisya zaleca tedy bud6et funduszu podrzutek6w we Lwowie do przyj6cia nast6puj6co:

Wydatki zwyczajne w kwocie 25.042 zhr., a gdy ten Zak6ad dochod6w 6adnych nie ma, ca66 t6 kwot6 fundusz krajowy ponosi.

Szpital 6w. 6azarza w Krakowie.

a. Oddzia6l chorych (lit. G.)

Gdy w tym Zak6adzie koszta utrzymania chorych w por6wnaniu z rokiem zesz6ym o prze- sz6o 4000 zhr. si6 zmniejszy6y, i koszta wy6zywienia jednego chorego dziennie tylko 24,6 ct. wynosi, wi6c prawie o $\frac{1}{3}$ cz66666 mniej, jak w Lwowskim szpitalu, i mniej ni6 we wszystkich szpitalach, o kt6rych data posiadamy, gdy za6 przez lepsze lokowanie kapita66w i korzystniejsze wydzier6awienie folwark66w dochody si6 o 3000 zhr. powi6kszy6y, komisya tem spokojniej ca6y bud6et tego szpitalu bez zmiany wys. Sejmowi do przyj6cia zaleca:

Wydatki	53.104 zhr.
Dochody	59.241 „
Nadwy6ka	<u>6.137 zhr.</u>

umieszczona w rubryce IV. poz. 4. dochod6w funduszu krajowego.

b. Oddzia6l po6o6znice i podrzutek6w (lit. H.)

W rubryce VII. poz. 26. (Wy6zywienie chorych), prelininowa6l Wydzia6l krajowy w kwocie 4800 zhr. Wynik6o6 za6 koszt6w wy6zywienia po6o6znice, mamek i dzieci w przecia6u 5 miesi6cy, od 1 pa6dziernika 1874 (t. j. od chwili, gdzie zaprowadzono w6asny zar6ad, wynosi6a 1709 zhr., co na rok czyni 4090 zhr. Na tej podstawie prelininuje komisya 4100 zhr., i poleca Wydzia6lowi kraj. t6 rubryk6 w przysz6orocznym bud6ecie wyra6niej nazwa6: „Wy6zywienie chorych, mamek i dzieci.“ Inne pozycye komisya bez zmiany zostawia, i zaleca wys. Sejmowi przyj6c bud6et tego oddzia6lu nast6puj6co:

Wydatki	37.091 złr.
Dochody	9.322 „
Niedobór	<u>27.769 złr.</u>

który przez fundusz krajowy pokryty będzie.

Szpital św. Ducha w Krakowie.

a. Oddział sifilityczny (lit. I.)

Gdy koszta gospodarcze, skutkiem zaprowadzenia własnego zarządu, bardzo znacznie, o 3569 złr. się zmniejszyły, dochody zaś się wzmogły, tak, że ten zakład, który dotąd ciągle niedobory wykazywał, na r. 1876 preliminuje nadwyżkę, komisya zaleca wys. Sejmowi przyjęcie budżetu tego Zakładu bez zmiany w następujący sposób:

Wydatki	25.969 złr.
Dochody	26.373 „
Nadwyżka	<u>404 złr.</u>

b. Oddział obłąkanych (lit. K.)

I w tym Zakładzie wydatki gospodarcze (rub. V.) bardzo znacznie (o 4022 złr.) niżej preliminowane niż w budżecie b. r. na podstawie wynikłości kwartału ostatniego r. 1874. Komisya wnosi: Wys. Sejm raczy przyjąć budżet tego oddziału następująco:

Wydatki	16.946 złr.
Dochody	14.767 „
Niedobór	<u>2.179 złr.</u>

Streszczając tedy rezultata rubryki XI. wydatków funduszu krajowego, otrzymujemy następujące zestawienie:

Rub. XI. Dotacye dla Zakładów krajowych.

Poz. 128. Szpital główny we Lwowie	125.713 złr.
a. Oddział chorych	25.388 złr.
b. „ położnic	14.432 „
c. „ obłąkanych	85.893 „
Poz. 129. Fundusz podrzutek w Lwowie	25.042 „
Poz. 130. Szpital św. Łazarza. Oddział położnic i podrzutek w Krakowie	27.769 złr.
Poz. 131. Szpital św. Ducha w Krakowie. Oddział obłąkanych	2.179 „
Suma rubryki XI.	<u>180.703 złr.</u>

Komisya budżetowa przeto wnosi:

Wysoki Sejm zechce uchwalić: na dotacyę Zakładów krajowych przeznaczona się kwota 180.703 złr. w. a.

Rub. XII. Wydatki na szupaśnictwo.

(Str. 18. Referent p. Kaszewko.)

Na pokrycie kosztów szupaśnictwa w kraju i na pokrycie tychże kosztów przez inne kraje koronne monarchii wykazywane, wys. Sejm uchwalił na rok 1875 sumę 10.000 złr.

Wydatki szupasowe wynosiły po koniec roku 1874 sumę 1.698 zł.;— preliminarzowa przeto suma nie została wyczerpaną.

Według sprawozdania Wydziału krajowego, na rachunek r. 1875 z preliminarzowej na ten rok sumy nie nie asygnowano, a to z powodu, że rok ten dopiero rozpoczął się i że jeszcze dotąd uregulowanie szupaśnictwa nie nastąpiło.

Z uwagi, że Wydział krajowy już przygotował projekt co do uregulowania całego szupaśnictwa w kraju i tylko oczekuje oświadczenia się c. k. Namiestnictwa w tym względzie, ażeby postanowienia ustawy krajowej z dnia 15. listopada 1874 Nr. 65 w życie wprowadzić, z uwagi dalej, że po wprowadzeniu w życie powyższej ustawy, co jeszcze w roku bieżącym nastąpić może, powiększą się wydatki szupasowe, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm przyjmuje preliminarzowane przez Wydział krajowy wydatki na szupaśnictwo w sumie 10.000 zł.

Rub. XIII. Rozmaite wydatki.

Do rozporządzalności Wydziału krajowego	30.000 zł.
Na pokrycie skradzionych pieniędzy pożyczkowych w wydziale powiatowym w Jaśle	1.863 „
Koszta dalszego prowadzenia budowy domu obłąkanych w Kulparkowie	7.500 „
Petycyja l. 277 Towarzystwa Proświta o zapomogę 3.000 zł. na wydawnictwo ruskich książek szkolnych. Komisya budżetowa wnosi: aby zamieścić dla Towarzystwa „Proświty“	2.000 „
i polecić Wydziałowi krajowemu, iżby tę kwotę o tyle wypłacił Towarzystwu, o ile się wykaze potrzebami wydawnictwa książek szkolnych ruskich.	
Petycyja l. 296 reprezentacyi miasta Kut o udzielenie pożyczki 6.000 zł. na pokrycie kosztów sprowadzenia wody rurami do miasta.	
Z uwagi, że sprawa ta nie ma charakteru potrzeby krajowej, lecz jest tylko lokalną, że nadto gmina miasta Kut pożyczkę żadaną z łatwością w którymkolwiek instytucie kredytowym zaciągnąć może, —	
Komisya wnosi przejście do porządku dziennego.	
Petycyja mieszkańców gminy miasta Kańczugi l. 321, tudzież Franciszka Gustawa Kutta l. 320 o udzielenie temuż subwencyi na pokrycie kosztów złożenia doktoratu medycyny i chirurgii,	
Komisya wnosi przejście do porządku dziennego.	
Petycyja Towarzystwa tatrzańkiego l. 390 o udzielenie stałego zasiłku.	
Zważywszy, że Towarzystwo to zajmuje się umiejętnem badaniem Karpat, a w szczególności Tatr i Pionin, że ułatwia przystęp do gór tak badaczom natury, jak i turystom przez budowanie przytulisk i ułatwianie komunikacyi, zważywszy przeto, że Towarzystwo to ma cele cywilizacyjne, a o ile zachęca obcych do zwiedzania Karpat, jest zarazem czynnikiem ekonomicznym, zwłaszcza że wspiera przemysł górski,—	
Komisya wnosi:	
Wysoki Sejm raczy dla Towarzystwa tatrzańkiego przeznaczyć zasiłek na trzy lata, rocznie po	400 „
Petycyja stowarzyszenia Bursy w Jarosławiu l. 318 o zasiłek pieniężny na budowę domu Bursy.	
Do przeniesienia	41.763 zł.

Z przeniesienia

41.763 zł.

Ponieważ potrzebniejsze są same szkoły ludowe, których budowę obecnie kraj znacznymi datkami za pośrednictwem Rady szkolnej krajowej subwencyonować musi, a zatem domy bursy wtedy dopiero będzie mógł wziąć w opiekę, gdy stanie dostateczna liczba szkół, przeto komisya wnosi:

aby wysoki Sejm przeszedł nad tą petycją do porządku dziennego.

Z tych samych powodów wnosi komisya, aby wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad petycją l. 333 Zarządu Towarzystwa Bursy dla synów nauczycieli i nauczycielek szkół ludowych w Krakowie o zapomogę na założenie bursy.

Arnolf Nawratil słuchacz wydziału chemicznego na akademii technicznej w Wiedniu, prosi do l. 342 o pomoc do ukończenia nauk swego zawodu.

Petent złożył już dowody tak uzdolnienia jak i pracowitości w swoim zawodzie, był już bowiem asystentem profesora chemii przy technice krakowskiej i napisał dzieło w dziedzinie chemii w języku polskim;— pragnąc jednakże dalszego kształcenia się, udał się na akademię techniczną do Wiednia, a następnie zamierza jeszcze kształcić się w Niemczech lub w Belgii, do czego żadnych nie posiada środków. W obec dotkliwego braku w kraju naszym uzdolnionych chemików, komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy przeznaczyć dla Arnolfa Nawratila na dwa lata rocznie po . . . . . 500 „
wszelako za złożeniem ze strony petenta w Wydziale krajowym rewersu, iż po odbytych naukach będzie czynnym w kraju przez pewien przeciąg czasu.

Dawid Henryk Müller, doktor filozofii l. 269 prosi o 500 zł. do przedsięwzięcia podróży za granicę w celach naukowych, a w szczególności dla studyów w językach orientalnych.

Ponieważ petent podejmuje tę podróż na koszt rządu, i tylko stypendyum rządowe za niedostateczne uważa, gdy nadto nie posiada języka polskiego

Komisya wnosi przejście nad tą petycją do porządku dziennego.

Petycja l. 363 Leona Rosenthala nauczyciela przy głównej szkole izraelskiej we Lwowie, o subwencyę na dalsze kształcenie syna Maurycego w muzyce.

Z uwagi, że dwunastoletni syn petenta według załączonych świadectw posiada niezwykły talent muzyczny, a talent ten zwrócił już w Wiedniu uwagę znawców, Komisya wnosi:

aby wysoki Sejm uchwalił dla petenta jednorazowy datek . . . . . 300 „

Petycja l. 257 zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie o subwencyę 500 zł. dla wydawnictwa czasopisma „Szkoła“;

Czasopismo to pobiera od roku 1869 powyższą subwencyę. Komisya przeto wnosi:

O udzielenie mu subwencji . . . . . 500 „

Petycja l. 200 Rady nadzorczej straży ogniowej w Nadwórnej o subwencyę.

Jakkolwiek straż ogniowa w Nadwórnej jest sprawą czysto lokalną, to jednak ze względu na wyjątkowe okoliczności, a mianowicie, że mieszkańcy Nadwórny przez dotkliwy pożar zubożeli, a powiat nadwórniański zaciągnąć musiał pożyczkę głódową. Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy gminie Nadwórniańskiej na sprawienie sikawki przyzwolić zasiłek w kwocie . . . . . 300 „

Do przeniesienia

43.363 zł.

	Z przeniesienia	43.363 zł.
Petycja l. 393 wydawnictwa czasopisma „Związek“ prosi o roczną subwencyę w kwocie 400 zł.		
Komisya budżesowa nie znalazłszy żadnych powodów zasilania tego czasopisma funduszami krajowymi		
Wnosi przejście oo porządku dziennego.		
Petycja l. 371 gminy Przerósł o zapomogę dla swego parocha ks. Bura- czyńskiego pożarem zniszczonego.		
Komisya wnosi przejście do porządku dziennego.		
Uchwałę wysokiego Sejmu z dnia 7. maja b. r. uchwalona została dla Tadeusza Błotnickiego kwota		300 „
tytułem wsparcia dla dalszego kształcenia się w szkole sztuk pięknych w Krakowie.		
W skutek petycji komitetu kościelnego w Gorlicach do l. 294 wnosi ko- misya ze względu na klęskę, która to miasto nawiedziła i na niemożność odprawiania służby Bożej, raczy wysoki Sejm na cel odbudowania tamże kościoła uchwalić subwen- cyeę jednorazową w kwocie		1.000 „
	Suma Rubryki XIII.	<u>44.663 zł.</u>

Fundusz policyjny.

(Sprawozdawca p. Kaszewko.)

Wydział krajowy sprawozdaniem swoim do L. 6003|1875 przedkłada wysokiemu Sejmowi preliminarz dochodów i wydatków z funduszu policyjnego na r. 1876. Komisya budżetowa zbadawszy poszczególne pozycye tego funduszu, przedstawia wysokiej Izbie powyższy preliminarz, a to:

dochody w sumie	7.901 zł.
wydatki w sumie	1.525 „
nadwyżkę w dochodach w sumie	<u>6.376 zł.</u>

do przyjęcia.

Zebranie sumaryczne.

Fundusz krajowy.

Dochody.

1. Z odnajmu ubikacyj sejmowych	1.200 zł.
2. Odsetki od chwilowo lokowanych kapitałów	5.000 „
3. Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	12.917 „
4. Przybliżona pozostałość z rachunków roku 1874	130.000 „
5. Rozmaite	2.633 „
Suma dochodów	<u>151.750 „</u>

Wydatki.

1.	Koszta reprezentacji kraju	151.266 zł.
2.	„ zarządu	192.210 „
3.	„ leczenia	190.000 „
4.	„ szczepienia	26.300 „
5.	„ sanitarne	38.500 „
6.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	13.402 „
7.	„ „ „ naukowych i wychowania publicznego	414.729 „
8.	Utrzymanie pomników historycznych	6.750 „
9.	Kwaterunkowe żandarmeryi	59.623 „
10.	Drogi krajowe	886.334 „
11.	Dotacje dla zakładów krajowych	180.703 „
12.	Wydatki na szupaśnictwo	10.000 „
13.	Różne wydatki	44.663 „
	Suma wydatków	2,214.480 zł.
	W porównaniu z dochodami	151.750 „
	Okazuje się niedobór w kwocie	2,062.730 zł.

który należy pokryć dodatkami do podatków.

Z powodów na wstępie wypowiedzianych, komisya oświadcza się za zatrzymaniem dotychczasowych dodatków do podatków i przedkłada następujące wnioski:

„Uchwała finansowa o pokryciu niedoborów funduszu krajowego na rok administracyjny 1876:

- I. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego na rok administracyjny 1876 uchwała Sejm dodatki do podatków stałych z dodatkiem $\frac{1}{3}$ części po 34 centów od każdego złotego austriackiego;
- II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przenoszenia oszczędności jednej rubryki na potrzeby drugiej, z tém jednak zastrzeżeniem, że Wydział krajowy każde zboczenie od preliminarza usprawiedliwi.“

B. Fundusze samoistne.

(Referent p. Weigel.)

Dział ten obejmujący pięć funduszków: domestykalny, kultury krajowej, stanowy-sierociński, Aleks. hr. Stadnickiego i szkoły kucia koni, (l. p. 7, 8, 9, 10 i 11); redukuje się w rzeczywistości obecnie tylko do trzech funduszków; albowiem fundusz kultury krajowej i szkoły kucia koni przeznaczony na uposażenie szkoły weterynarskiej, zaprzestał istnieć pod osobną nazwą; a obecnie i zakład szkolny weterynarski — według odrębnego pod tym względem wniosku, ma ulegć zasadniczej zmianie co do obowiązku ponoszenia głównych kosztów jego utrzymania.

Co do poszczególnych trzech funduszków, w tym dziale jeszcze pozostających, żaden z nich według preliminarza na r. 1876 nie dozna niedoboru; owszem w ogólnej sumie niedotowanych funduszków przedstawia nadwyżkę zł. 493. I tak:

Fundusz domestykalny

pokrywa koszta wydawnictwa aktów grodzkich i encyklopedyi krajoznawstwa Galicyi, razem zł. 3425
Dochody z odsetek i prawdopodobny dochód ze sprzedaży encyklopedyi preliminowane są w kwocie „ 3855
Z porównania okazuje się więc nadwyżka . zł. 430

Fundusz stanowy sierociński

z którego utrzymuje się 7 sierót w zakładzie św. Antoniego a 1 w zakładzie św. Wincentego we Lwowie, tudzież 4 miejsc w zakładzie ś. Józefa w Krakowie i 4 w ogrodzie botanicznym we Lwowie, wykazuje rozchód . . . . . zł. 1530
Dochód zaś z odsetek funduszu . . . . . „ 1587
Przeto nadwyżkę . . . . . zł. 57

Fundusz Aleks. hrabi Stadnickiego

ponoszący również w części koszt druku i wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich, wykazuje płać i koszta tegoż wydawnictwa, razem w kwocie . . . . . zł. 1650
Dochody zaś z dotacyi, odsetek i sprzedaży druku aktów grodzkich . . . . . „ 1656
nadwyżkę w kwocie . . . . . zł. 6

Komisya budżetowa przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Przyjmuje się co do rubryk 7, 9 i 10 preliniarza krajowego dochody funduszu domo- stykalnego w kwocie		3855 zł.
Rozchód		3425 „
	Nadwyżkę dochodów	<u>430 zł.</u>
dochody funduszu stanowego sierocińskiego w kwocie		1.587 zł.
rozchód		1.530 „
	nadwyżkę dochodów	<u>57 zł.</u>
Dochody funduszu Aleks. hr. Stadnickiego		1656 zł.
rozchód		1650 „
	nadwyżkę dochodu	<u>6 zł.</u>

2. Nadwyżki wykazane funduszów samoistnych użyć należy na pomnożenie majątku zarodowego.

3. Wydział krajowy przestrzegać ma, aby wydawnictwo encyklopedyi krajoznawstwa Galicyi z W. Ks. Krakowskiem pozostało w właściwych, celem wydawnictwa zakreślonych granicach; bez przybierania rozmiarów temu nieodpowiednich.

D o d a t e k

do sprawozdania komisji budżetowej o budżecie na rok 1876.

Komisja budżetowa otrzymawszy niektóre petycje po oddaniu budżetu do druku przedkłada o nich następujące sprawozdanie:

Petycja l. 459 Polskiego Towarzystwa przyrodników imienia Kopernika we Lwowie o udzielenie subwencji na cele naukowe.

Z uwagi że Towarzystwo to zawiązało się na podstawie statutów dopiero 22 grudnia 1874 r. zatwierdzonych, że przeto jest tak młode, iż ani złożyło, ani też złożyć mogło dowodów żywotności i użyteczności dla kraju —

Komisja wnosi przejście do porządku dziennego.

Petycja l. 384 Muzeum narodowego w Rapperswyl w Szwajcaryi o poparcie urządzenia nieustającej wystawy artystycznej, tudzież rolniczo-przemysłowej polskiej w Rapperswyl.

Zdaniem komisji winien Sejm dążyć przedewszystkiem do podniesienia krajowych muzeów przemysłowych i artystycznych, gdy zaś z braku dostatecznych funduszków nie był dotąd w możności postawienia ich na takim stopniu, na jakim byśmy je widzieć pragnęli, nie może Sejm rozdrabniać swoich środków materialnych na muzea po za granicami kraju, dlatego komisja wnosi

„aby Wysoki Sejm przeszedł nad tą petycją do porządku dziennego“.

Petycja l. 435 Sióstr Miłosierdzia w Nowosiólkach o jednorazowy datek, 400 zł. na potrzeby szpitala i szkoły.

Z uwagi, że Siostry Miłosierdzia pielęgnując ubogich chorych i utrzymując szkołkę oszczędzają krajowi wydatków na ubogich chorych, komisja wnosi

„udzielenie jednorazowego datku w kwocie 400 zł. Siostrze Miłosierdzia w Nowosiólkach na potrzeby szpitala i szkolne“.

Petycja Zwierzchności gminnej miasta Nowegotargu l. 386 o subwencję w kwocie 4000 zł. na rozszerzenie obecnego budynku szkolnego i na pomieszczenie szkoły żeńskiej.

Zważywszy, że Sejm uchwałą dnia 21 b. m. powziętą przeznaczył 60.000 zł. na tego rodzaju cele, i że fundusz ten oddany jest c. k. Radzie szkolnej krajowej do dyspozycji; komisja wnosi

„aby petycję tę Radzie szkolnej krajowej do załatwienia odstąpić“.

Petycja l. 453 dyrektora Muzeum techniczno-przemysłowego w Krakowie o przyznanie takiej samej dotacji, jaką pobiera Muzeum lwowskie.

Z uwagi na wielkość, użyteczność i pomyślną działalność Muzeum techniczno-przemysłowego w Krakowie, komisja jest zdania, iż należy jego dotację roczną 1.000 zł. podnieść na 2.000 zł., którą to kwotę także i Muzeum lwowskie pobiera, komisja przeto wnosi

„aby Wysoki Sejm dotychczasowy zasiłek Muzeum techniczno-przemysłowego krakowskiego do kwoty 2.000 zł. podnieść roczy“.

Dwie petycje l. 403 gminy Olchowce, tudzież l. 423 gminy Budynina o zapomogę z powodu pogorzeli.

Ponieważ nie było czasu na zbadanie stanu rzeczy, przeto komisya wnosi:

„Petycje l. 403 i l. 423 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia“.

Petycja l. 329 Merkla, byłego malarza i lakiernika a teraz kaleki o zapomogę. Z uwagi, że gmina ma obowiazek opiekowania się swoimi ubogimi, komisya wnosi „przejscie do porzadku dziennego“.

Petycja l. 401 Towarzystwa biblioteki sluchaczów prawa we Lwowie o jednorazową zapomogę w kwocie 200 zł.

Z uwagi, że tu idzie o fundusze na zakupienie dzieł prawniczych, z którychby uboższa młodzież korzystać mogła; komisya wnosi:

„aby Wysoki Sejm petentom przyznał jednorazowy datek 200 zł.“

Petycja l. 427 bardzo znacznej liczby mieszkańców miasta Lwowa z konkluzją tej treści; „aby Wysoki Sejm wyznaczył z funduszków krajowych jednorazową kwotę na ponowne przeistoczenie i odnowienie sali teatralnej w gmachu Skarbkowskim i aby poruczył Wydziałowi krajowemu, przeprowadzenie rokowań z administracją fundacyi hr. Skarbka i gminą miasta Lwowa, o przyczynienie się do tego celu“.

Budynek teatralny jest własnością hr. Skarbka. Sejm przeto nie ma obowiazku zajmowania się restauracją sali teatralnej, nie ma do tego nawet żadnego prawa, a cały obowiazek utrzymania sali teatralnej w odpowiednim stanie ciąży na jej właścicielu, to jest na fundacyi hr. Skarbka. Gdy jednak nie ulega wątpliwości, że odpowiedniejsze odnowienie sali przyczyniłoby się do podniesienia sceny narodowej, na czem krajowi wielce zależy, a z petycji wnioskować należy, że za inicjatywą Sejmu poszłaby administracja fundacyi hr. Skarbka również jak i gmina miasta Lwowa, której teatr przedewszystkim oddaje usługi, przeto komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Na przeistoczenie i odnowienie sali teatralnej w gmachu Skarbkowskim przeznaczona Sejm kwotę 2.000 złr. pod warunkiem, jeżeli gmina miasta Lwowa z równym przynajmniej datkiem się przyczyni, a administracja fundacyi hr. Skarbka resztę kosztów restauracyi poniesie“.

Lwów dnia 22. maja 1875.

H. Wodzicki
Przewodniczący.

Dr. Zyblikiewicz
Sprawozdawca.